

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

P/a Gemeente Barneveld
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Tel: 14 0342

Gemeenteraad Barneveld
Postbus 63
3770 AB BARNEVELD

Barneveld, 18-december 2014

Ons kenmerk:	verzonden op:
Behandelend ambtenaar: I.M.T. Spoor	e-mailadres: i.spoor@barneveld.nl
Doorkiesnummer: 0342 - 495 830	met kenmerk:
Uw brief van:	
Bijlage(n):	
Onderwerp: Doorwerkingsonderzoek interactief beleid in de gemeente Barneveld	

Geachte leden van de gemeenteraad,

In 2010 heeft de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand een onderzoek uitgevoerd naar het interactief beleid in de gemeente Barneveld. Conform ons onderzoeksprotocol doen wij in principe twee tot drie jaar na de vaststelling van het onderzoeksrapport door de gemeenteraad een kort doorwerkingsonderzoek. Hierbij kijken wij in hoeverre de aanbevelingen uit het onderzoek -die door uw raad in de raadsvergadering van 25 januari 2011 zijn overgenomen- in praktijk zijn gebracht. Voor dit onderzoek is het college van B&W verzocht om schriftelijk aan te geven in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd. Tevens is gevraagd om relevante documenten aan te leveren. Vervolgens zijn de documenten bestudeerd en daarna is een interview gehouden met de Burgemeester (portefeuillehouder) en een beleidsmedewerker Communicatie. Via deze brief willen wij u informeren over de voortgang van de implementatie van de eerdere aanbevelingen en onze recente bevindingen ter zake.

Resultaten en aanbevelingen rekenkameronderzoek interactief beleid uit 2010

In 2010 kwam uit het rekenkameronderzoek naar voren dat het interactieve beleid in de praktijk onvoldoende ingebed was in gemeentelijke organisatie. De medewerkers kenden de regels en modellen voor interactief beleid niet. Ook bleek uit het onderzoek dat de rol van de raad bij interactief beleid in de praktijk beperkt en ad hoc was. Naar aanleiding van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie destijds kaderstellende aanbevelingen gedaan, die bestemd waren voor de raad en daarnaast aanbevelingen gericht op de uitvoering voor het college. Alle aanbevelingen zijn door de gemeenteraad overgenomen. In de bijlage van deze brief treft u de volledige aanbevelingen van destijds aan. In het kort kwam het erop neer dat de rekenkamercommissie de raad adviseerde om een visie te ontwikkelen op het gebied van interactief beleid en keuzes te maken wanneer een traject wel of niet interactief opgepakt moet worden. Verder adviseerde de rekenkamercommissie om standaards voor interactief beleid te ontwikkelen, zoals een checklist, en vast te leggen wie waarvoor verantwoordelijk is.

Bevindingen doorwerkingsonderzoek

In 2012 heeft de gemeenteraad van Barneveld de herijkte nota interactief beleid vastgesteld. In deze nota zijn de aanbevelingen van de rekenkamercommissie op papier verwerkt. In het doorwerkingsonderzoek heeft de rekenkamercommissie echter geconstateerd dat het in de praktijk weerbarstiger is en dat het niet altijd verloopt zoals de notitie aangeeft. De rekenkamercommissie heeft geconstateerd dat de ontwikkelingen in Barneveld ten aanzien van interactief beleid niet stil staan. De laatste jaren is sowieso sprake van een veranderende rol van de samenleving en van de overheid. De burger wordt steeds meer als een gelijke gezien van de overheid en er is steeds meer sprake van burgerparticipatie. Ook in Barneveld spelen deze ontwikkelingen. Ambtenaren worden geacht steeds meer oog te hebben voor de samenleving en daarvoor heeft een groot aantal ambtenaren in 2012 een cursus "maatschappelijke sensitiviteit" gevolgd. Volgens respondenten zijn de beleidsambtenaren er steeds meer van doordrongen dat de burger betrokken moet worden.

In de praktijk zijn er in Barneveld diverse voorbeelden van projecten waar interactief gewerkt is o.a. Beleidskader 3 decentralisaties, de detailhandelsvisie Voorthuizen en de dorpsvisie Kootwijkerbroek. Bij deze voorbeelden is het beleid vanuit en in overleg met het maatschappelijk veld tot stand gekomen.

De rekenkamercommissie heeft echter geconstateerd dat bij de start van deze projecten niet gestructureerd vastgelegd is hoe het project interactief ingericht wordt, welke belanghebbenden betrokken worden en welke rol de belanghebbenden krijgen. Daarnaast hebben wij geconstateerd dat het interactieve beleid nog niet voldoende ingebed is in de organisatie. Ook de rol van de raad is van te voren niet vastgelegd. Gebleken is dat de rol van de raad kan veranderen tijdens het proces. Tijdens de interactieve bijeenkomsten van de genoemde voorbeeldprojecten had de raad een toehoorders rol, terwijl bij de vaststelling van het beleid de raad een beslissende rol heeft .

Conclusies ten aanzien van de aanbevelingen

Naar aanleiding van het doorwerkingsonderzoek concludeert de rekenkamercommissie dat de aanbevelingen van de rekenkamer uit 2010 verwerkt zijn in de herijkte nota interactief beleid (2012). Op papier zijn de aanbevelingen hiermee overgenomen, maar in de praktijk lopen interactieve trajecten niet altijd conform het beleid zoals dat vastligt in de nota. De rekenkamercommissie concludeert ook dat er in de gemeente Barneveld in de praktijk bij een aantal onderwerpen interactief gewerkt wordt en dat de ambtelijke organisatie steeds meer bewust is van het feit dat inwoners betrokken moeten worden. Het interactieve proces is in ontwikkeling, maar voor de gemeenteraad is het niet altijd duidelijk welke rol de raad op welk moment heeft in het proces .

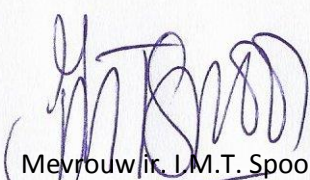
De rekenkamercommissie adviseert nogmaals om meer structuur aan te brengen bij de start van een interactief proces. Wij bevelen aan om meer gestructureerd te kijken naar de onderwerpen op de middellange termijn agenda (LTA) en in startnotities vast te leggen hoe het interactieve proces vorm wordt gegeven. Daarbij adviseren wij om goed na te denken over de rol van de burger en de rol van de raad. Ook moet nagedacht worden wat mogelijk is qua beschikbaarheid van ambtelijke capaciteit. Begin 2015 zal het college met een beleidsnota communicatie komen waarin het interactieve beleid wordt geïntegreerd. Wij adviseren om hierin actuele ontwikkelingen op het gebied van interactief beleid en de veranderende rol opvatting burger-overheid op te nemen. Ook adviseren wij om de rol van de raad duidelijk in het beleid vast te laten leggen.

Tot slot

Wij danken het college en de ambtenaren voor de medewerking aan dit onderzoek. Uiteraard zijn wij, op uw verzoek, graag bereid om de inhoud van deze brief nader toe te lichten tijdens een raadscommissievergadering.

Met vriendelijke groet

De heer drs. J.P.P. van Dort
Voorzitter rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

Mevrouw ir. I.M.T. Spoor
Secretaris/onderzoeker rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

c.c. College van B&W gemeente Barneveld

Bijlage

Aanbevelingen rekenkameronderzoek interactief beleid Barneveld- oktober 2010

A. Kaderstellende aanbevelingen

1 – Ontwikkel een visie

Formuleer een nieuwe gezamenlijke visie op het gebied van participatie en interactief beleid, die als richtinggevend kader kan dienen voor een verdere ontwikkeling van interactief beleid door college en ambtelijke organisatie. Maak daarbij duidelijke afspraken over de rol van de raad in participatieve beleidsprocessen en over het samenspel tussen raad en college. Geef het college opdracht om een voorstel voor een dergelijk kader te doen. De elementen voor deze kaderstelling kunnen worden ontleend aan de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek.

2 – Onderscheid type onderwerpen

Spreek als raad uit niet bij alle interactieve trajecten op eenzelfde – intensieve – manier betrokken te willen zijn. Onderscheid type onderwerpen naar zwaarte en politiek-bestuurlijke complexiteit. Geef aan wie bij welk type onderwerp de ‘lead’ neemt op het gebied van interactief beleid.

3 – Beperk het aantal majeure dossiers

Houd als raad een beraadslaging over welke beleidsonderwerpen het verdienen om tot de majeure dossiers te behoren. Gebruik daarvoor als bronnen het coalitieakkoord, de kadernota, de begroting, de jaarverslaggeving en de Meerjarenraadsagenda.

Stel jaarlijks – bijvoorbeeld bij de behandeling van de kadernota – in goed overleg met het college de onderwerpen / projecten vast waarop de raad tijdens het volgende begrotingsjaar [...] in stelling wil worden gebracht. Maak deze onderwerpen/projecten bekend bij alle betrokkenen in- en extern, zodat zij weten wanneer het onderwerp gaat spelen en zij zich daarop kunnen voorbereiden. Houd het aantal onderwerpen/projecten – uit het oogpunt van effectiviteit, efficiency en tijdsbeslag – beperkt.

4 – Maak gebruik van startnotities

Spreek af dat raad en college de aanpak van een beleidsvraagstuk [...] starten met een gezamenlijke uitlijning van het proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Daarbij worden rol- en taakverdeling in het samenspel benoemd, de mate van invloed door en interactie met de samenleving geschetst, en het na te streven tijdspad vastgelegd. Committeer u als raad via startnotities aan deze procesgang.

Interactief beleid staat zo ten dienste aan politieke en bestuurlijke besluitvorming. Het draagt bij aan een integrale en expliciete afweging van alle bij een onderwerp relevante belangen. De (straks) door u te maken politieke keuzes worden zo in feite inzet van interactief beleid. Politieke keuzes raken immers per definitie aan de belangen van mensen. Omdat u als raad deze keuzes uiteindelijk gaat beslechten, maakt u zich nadrukkelijk zichtbaar voor de mensen in de samenleving.

5 – Controleer het proces

Neem vervolgens uw controlerende rol: ga na of het proces zorgvuldig wordt uitgevoerd, en of u op adequate wijze in stelling wordt gebracht om tot oordeelsvorming en uiteindelijke besluitvorming te komen.

6 – Wees waakzaam voor valkuilen

Wees u bij dit alles bewust van de valkuilen die zich kunnen voordoen. De belangrijkste twee aanbevelingen in dat verband:

1. Houd voor ogen, dat er niet één aanpak is voor interactief beleid: elke situatie is anders.
2. Interactief beleid is niet iets extra's bovenop de reguliere beleidsvoorbereiding. Het is een wezenlijk onderdeel van professioneel beleid maken c.q. van beheersmaatregelen uitvoeren, of nog anders gezegd: van het bestuurlijk leiding geven aan uitdagende beleids- en beheerprocessen.

7 – Ontwikkel interactief beleid verder

Zie toe op een verdere groei en een versterking van het maken van professioneel interactief beleid en bestuurlijk leidinggeven aan de hand van twee ontwikkelingslijnen:

1. Laat het college een eenduidig *afwegingskader* ontwikkelen ter ondersteuning van de inrichting van interactieve processen. Een dergelijk kader moet geen dwingend keurslijf of richtlijn zijn, maar is uitsluitend een hulpmiddel om vooraf een goede veldanalyse te maken en belangrijke procesvragen te beantwoorden.
2. Geef richting aan het ontwikkelingstraject (bijvoorbeeld via een werkconferentie) door gedeelde verwachtingen ten aanzien van interactief beleid te creëren. Doelen kunnen zijn:
 - het creëren van een gezamenlijk beeld, door introductie van een begrippenkader;
 - het benoemen van een gedeelde ambitie: wat wil het gemeentebestuur bereiken met interactief beleid?
 - het laten aansluiten van het ontwikkelingsproces op de bestaande participatiepraktijk in Barneveld;
 - expliciete aandacht voor het samenspel tussen raad en college;
 - het intensiveren van / verder versterken van benodigde proceskwaliteiten in de ambtelijke organisatie.

8 – Neem kennis van de ervaringen van andere gemeenten

Barneveld heeft al ruime ervaring met interactief beleid. Maar ook elders in Nederland is veel kennis en ervaring opgedaan met interactief werken. Informatietechnologie en interessante nieuwe werkvormen hebben interactief beleid op tal van manieren ondersteund. Neem daar kennis van!

B. Aanbevelingen gericht op de uitvoering

1 – Inbedding in de organisatie

Zorg dat het interactieve beleid is ingebed in de gemeentelijke organisatie door middel van routines en werkprocessen. Dit om te voorkomen, dat de uitvoering van interactief beleid afhankelijk is van de goede wil en/of het inzicht van een afdeling of individuele ambtenaar.

- Leg vast wie waarvoor verantwoordelijk is: wie het centrale aanspreekpunt is en/of wie het interactieve beleid coördineert. Zorg dat in de organisatie bekend is wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Ontwikkel standaards voor interactief beleid, zoals een checklist.
- Zorg dat bij een project standaard een keuze gemaakt moet worden of het wel/niet interactief wordt opgepakt (bijvoorbeeld door een standaardkopje over interactief beleid op te nemen in een projectplan). Interactief beleid zou een vast onderdeel moeten zijn van een projectplan en ook in een afdelingsplan zouden afdelingen kunnen opnemen dat ze interactief willen werken. Zorg voor borging van interactief beleid op de afdelingen.

2 – Maak keuzes vooraf

Motiveer voor aanvang van het participatietraject of belanghebbenden worden betrokken bij de beleids- en besluitvorming. En zo ja, hoe en in welke mate. Bepaal hierbij welke mogelijkheden en welke rol de belanghebbenden krijgen in welke fase.

3 – Zorg voor een zorgvuldig vormgegeven proces en communiceer hierbij tijdig

- Welk onderwerp staat ter discussie?
- Wie zijn de belanghebbenden?
- Welke rol krijgen de belanghebbenden?
- Op welke wijze wordt het participatietraject ingericht?
- Denk goed na op welke wijze de belanghebbenden het beste worden bereikt en betrokken kunnen worden.
- Wees bedacht op de aanwezigheid van conflicten uit het verleden of verborgen agenda's van betrokkenen. Beiden kunnen het participatietraject negatief beïnvloeden.

4 – Betrokkenheid

Wees geïnteresseerd in wat belanghebbenden naar voren brengen en laat dat merken in woord en daad.

5 – Inbreng van belanghebbenden

- Informeer de belanghebbenden gedurende het participatietraject over wat er gebeurt met hun inbreng. Leg de inbreng van belanghebbenden schriftelijk vast.
- Neem de inbreng van belanghebbenden – afhankelijk van de rol van de belanghebbenden en de mogelijkheden – in de voorstellen mee.

- Motiveer het besluit en besteed daarbij aandacht aan de door belanghebbenden naar voren gebrachte (tegen)argumenten. Geef in het besluit tevens aan wat er met de inbreng van betrokkenen is gedaan.

6 – Raad

Zorg ervoor, dat de raad in voorstellen kan zien dat er aan participatie is gedaan, hoe ermee is omgegaan en hoe dit het voorstel heeft beïnvloed.